herpy

SKILDPADDER

Marginated Tortoise

Testudo marginata

Testudo marginata er Europas største landskildpadde, en sort og gul bjergbeboer fra Grækenland med et aflangt skjold, der er udsvajet som en klokke bagtil. Skjoldet bliver 25-40 cm langt, dyret kan blive over 50 år gammelt, og det hører hjemme udendørs i sommerhalvåret, lever af vilde urter og græsser og holder vinterhvile.

Familie: Testudinidae Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**25-40 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**50-70 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Halvørken, klippeterræn og tempereret skov og eng**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**240 × 120 × 40 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**22-29 °C**
Hotspot	**35-38 °C**
Temperatur, nat	**15-20 °C**
Luftfugtighed	**50-70 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Vinterhvile	**4-6 °C** 8-16 uger
Kost	**Planter**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**3-15 æg**
Kuld pr. år	**1-3**
Inkubation	**55-85 dage** ved 28-32 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag A**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står på CITES liste II og i EU-bilag A. Køb, salg, udbud til salg og kommerciel udstilling kræver derfor som udgangspunkt et EU-certifikat for det enkelte dyr (forordning 338/97, art. 8 og 10). Certifikaterne udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV). Spørg styrelsen, før du køber, sælger eller udstiller, og sørg for, at certifikatet følger dyret.

Om arten

Testudo marginata er den største art i slægten *Testudo*. Skjoldet (carapax) er aflangt og tykt midt på kroppen, og de bageste skjoldkanter er takkede og bøjer ud som kanten på en klokke. Voksne dyr er næsten helt sorte med gule markeringer, og bugskjoldet er gult med parvise, mørke trekanter. Unge dyr er lysere, cremefarvede med brune kanter, uden den udsvajede bagkant. Forbenene har meget store skæl, bagbenene har kegleformede skæl på lårene, halehætten er udelt, og halen mangler hornpig.

Alle mål i teksten er skjoldlængden. I naturen bliver dyrene op til omkring 35 cm, og i fangenskab op mod 40 cm. De fleste hunner er 25-30 cm, mens hannerne er større, og det er usædvanligt blandt *Testudo*. Store dyr vejer 5-8 kg. Hannen har et mere udsvajet skjold, indadbuet bugskjold, større hoved og længere hale, hvor hunnen har et fladt bugskjold og en kort hale.

Hos gamle hunner kan bugskjoldets bagside være en smule bevægelig.

Arten er nært beslægtet med *Testudo graeca*, og der er beskrevet hybrider med *Testudo graeca ibera*. En lille, lys form fra den sydvestlige Peloponnes er beskrevet som *Testudo weissingeri*, men den adskiller sig ikke genetisk fra *T. marginata* og føres her som en dværgform. Den såkaldte sardiske form (*T. m. sarda*) er ikke videnskabeligt anerkendt, og bestanden på Sardinien er indført. Arten blev beskrevet af Johann David Schoepff i 1789.

Udbredelse og levested

Testudo marginata er hjemmehørende i Grækenland og det sydlige Albanien. I Grækenland findes den fra Olympen og sydpå gennem Peloponnes og på flere ægæiske øer, blandt andre Korfu, Skyros, Poros og Paros. Den lille form fra Peloponnes lever kun på den vestlige side af Taygetos-bjergene mellem Kalamata og Areopoli. Bestandene i det nordøstlige Sardinien og enkelte steder i Italien og Tyrkiet er indført af mennesker og er ikke med på kortet.

Arten findes i bjergområder og på de tørre skråninger op til omkring 1.600 m. Den er vurderet som ikke truet (LC) på IUCN's rødliste.

> **Oprindelig udbredelse:** Grækenland og Albanien.

LEVESTED

Arten lever i et tørt, klippefyldt og bjergrigt middelhavslandskab med krat, græsarealer, buske og åbne skråninger. Den findes højere oppe end *Testudo hermanni* og kan træffes op til omkring 1.600 m. Det sorte skjold hjælper den med at optage varme hurtigt på kølige bjergmorgener. Den er enlig og holder til i et fast område på et par hektar.

Om morgenen soler dyret sig og går derefter på jagt efter føde, mest græsser, urter og andre fiberrige planter. I middagsvarmen går det i skjul og kommer først frem igen sidst på eftermiddagen. Om vinteren går dyrene i vinterhvile. Parringen starter umiddelbart efter opvågningen om foråret, og hunnen lægger æggene i maj og juni.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

Pasning

TERRARIET

Testudo marginata er ikke et dyr til et lukket terrarium. I sommerhalvåret skal den bo i en solrig, veldrænet udendørs indhegning på mindst 10 m² pr. voksen skildpadde, og et par eller trio har brug for omkring 25 m². Væggen skal være uigennemsigtig, mindst 50 cm høj og gå 20-30 cm ned i jorden, fordi dyret graver, og indhegningen dækkes med net mod rovdyr og kragefugle. Bunden er veldrænet jord med græs og urter, gerne med grus og sand. Anlæg et drivhus eller en kolderamme med varmelampe og en lille åbning, så dyret kan komme væk fra varmen på de hedeste dage, samt et tørt, lukket skjul i et solrigt hjørne. Glas stopper UVB, så solbad bag en rude hjælper ikke.

Indendørs, om foråret og efteråret og under overvintring, skal dyret have et åbent skildpaddebord. Længden skal være 8 gange og bredden 4 gange skjoldlængden af det største dyr, så til et dyr på 30 cm er det 240 × 120 cm med sider på omkring 40 cm. Brug 10 cm eller mere jord blandet med kokosfiber, så dyret kan grave sig ned. Unger kan i begyndelsen bo to-tre sammen i en kasse på 90 × 60 cm med 10 cm jord og et lavt vandfad, men de skal ud i solen, så snart vejret tillader det.

Læs mere: Lys og UVB

TEMPERATUR

Udendørs skal *Testudo marginata* kunne varme sig op til mindst 30 °C og søge skygge, når det bliver for varmt. Indendørs skal der være 22-29 °C i rummet om dagen og en solplads under varmelampen på 35-38 °C. Unger holdes i den varme ende, ved 27-29 °C. Om natten slukkes varmen, og temperaturen må falde til 15-20 °C. Brug ikke varmesten eller varmemåtter.

Vinterhvile: arten holder vinterhvile i naturen, og raske dyr bør holde det i fangenskab. Temperaturen skal ligge på 4-6 °C, så tæt på 5 °C som muligt, i mindst 8-10 uger og højst 16 uger, også for store dyr. Falder temperaturen mod 2,5 °C, er der risiko for frost, som kan gøre dyret blindt eller dræbe det, og over 10 °C i længere tid tærer dyret på sine reserver. Dyr, der er syge, undervægtige eller nyligt købt, skal ikke i vinterhvile. De overvintres i stedet vågne på et indendørs skildpaddebord med 26 °C om dagen, 18-22 °C om natten og lys i 13-14 timer, aldrig under 15 °C. Se afsnittet om sundhed for forberedelse og kontrol.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Arten kommer fra et tørt landskab, men har brug for moderat fugtighed, især mens den vokser. Unger skal have omkring 70 % og et fugtigt skjul med fugtet jord eller mos, mens voksne holdes ved 50-70 %. For tørre forhold og for lidt væske giver et knoldet skjold. Hold dyret væk fra fugtig jord og våd plæne, fordi det er mere modtageligt for luftvejsinfektion end *T. hermanni*. Skift fugtigt mos ofte, så der ikke vokser bakterier i det.

Dyret drikker, især efter vinterhvilen. Sæt et lavt fad ned i jorden, og skift vandet dagligt. Unger bades 15 minutter i lunkent vand tre-fire gange om ugen, og voksne bades et par gange om ugen i vand på omkring 24 °C i 10-30 minutter. Bad dem altid under opsyn, og fyld vand til hagen.

LYS OG UVB

T. marginata er dagaktiv og skal have UVB for at danne D3-vitamin, når den ikke er i direkte solskin. Det bedste er ufiltreret sollys, som i sommerhalvåret giver al den UVB, dyret har brug for. Indendørs bruges et T5-rør til ørkenarter (Ferguson-zone 3, omkring 10-12 % UVB) monteret 25-40 cm over dyret, eller en kviksølvdamplampe på omkring 150 W, der giver varme og UVB på én gang og er velegnet til større dyr. Skift lyskilden efter producentens anvisning, fordi UVB-udbyttet falder, længe før den går ud.

Lyset tændes 12-14 timer om dagen. Rørets afstand er lånt fra *T. hermanni*.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

T. marginata er planteæder, og kosten skal være fiberrig, proteinfattig, sukkerfattig og kalkrig. Grundfoderet er vilde urter og græsser: mælkebøtte, kløver, vejbred, rapgræs, tidsel, vikke, kællingetand, morbærblade, nælder og græs, og noget af foderet kan være hø. Grønt fra supermarkedet som grønkål, sennepsblade, radicchio, endivie og kålroer er kun et supplement i små mængder, og salat undgås. Hold have og indhegning fri for sprøjtemidler og gødning, og vask fundne planter grundigt.

For meget protein giver nyreskader, og for meget frugt giver diarré og parasitter. Frugt, ærter, kød og hunde- og kattefoder hører derfor ikke til kosten. Hold altid en sepiaskal fremme, så dyret selv kan gnave af den. Voksne får kun fosforfrit kalkpulver over foderet en gang imellem, mens unger og hunner, der skal lægge æg, får det to gange om ugen. Fodr dagligt i sæsonen.

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten er rolig og afbalanceret, men ikke et kæledyr, der skal tages op. Dyret lærer sin holder at kende og kommer gerne, når der er mad. Håndtér det kun, når det er nødvendigt, og støt altid under bugskjoldet.

Dyret er solitært, og hannerne er territoriale og kæmper indbyrdes. Parringen er hård, for hannen jager hunnen, støder hende med skjoldet og bider hende i benene. En han, der går sammen med hunnerne hele tiden, kan skade dem alvorligt. Hold derfor hannerne i deres egen indhegning en stor del af tiden, eller sæt én han sammen med flere hunner, og giv hunnerne rigeligt med skjul. Hunner, der konstant jages, æder mindre, lægger sjældnere æg og får skader på skjold og ben. Hold ikke arten sammen med *Testudo graeca* eller *T. hermanni*, fordi arterne krydser sig.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen har udsvajede skjoldkanter, et indadbuet bugskjold, et større hoved og en længere hale med en slidsformet kloakåbning. Hunnen har et fladt bugskjold, et smallere hoved og en kort hale med en rynket kloakåbning. Hannerne er ofte større end hunnerne. Alder og størrelse ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret for arten. Dyrene skal være fuldt udvoksede og i god form, før der avles.

PARRING

Parringen begynder lige efter vinterhvilen. Hannen jager hunnen, bider hende i benene, støder hende og forsøger at bestige hende. Under parringen åbner han munden, viser den røde tunge og udstøder høje, dybe råb, som er en tydelig forskel til *Testudo hermanni*, der piber i højere tone. Hunnen står stille og vender hovedet til siden. Giv hunnen steder at gemme sig, og skil dyrene, hvis hun bliver skadet. En han kan parre sig med flere hunner samme dag, og en enkelt hun bliver let udmattet af en han, så hold hellere én han sammen med flere hunner.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen graver tidligst rede seks til otte uger efter en vellykket parring og lægger æggene i maj og juni. Hun graver et hul med bagbenene, fugter hård jord med vand fra kloakken, ruller hvert æg ned i hullet og stamper det til bagefter. Hun lægger 3-12 æg pr. kuld, oftest 6-8, og store hunner kan lægge op til 15. De fleste lægger 1-3 kuld pr. sæson. Giv hende en solrig skråning med dyb, løs jord i indhegningen. Finder hun ikke et egnet sted, kan hun få æglægningsbesvær, og så skal hun til dyrlæge.

INKUBATION

Æggene flyttes forsigtigt, uden at de vendes, til bokse med tør vermiculit i en rugemaskine med en luftfugtighed på omkring 70 %. Vermiculiten skal holdes tør, fordi æggene let revner, hvis de ligger fugtigt i længere tid. Ved 28-32 °C klækker æggene efter 8-12 uger, ved 30-31,5 °C efter 60-75 dage. I naturen tager det omkring 100 dage.

Kønnet afhænger af temperaturen: de lave temperaturer giver hanner, de høje giver hunner. Lad de nyklækkede unger blive i rugemaskinen, til blommesækken er optaget.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er cremefarvede med brune kanter. De skal have et lunkent bad flere gange om ugen, en luftfugtighed på omkring 70 %, 10 cm jord, UVB og en solplads på omkring 35 °C. Lad dem vokse langsomt, og fodr de samme urter som de voksne, finthakket. Sepiaskal skal altid ligge fremme. Om sommeren skal de ud i en tæt, overdækket indhegning med skygge og opvarmet læ.

Sundhed og typiske fejl

Arten er mere modtagelig for luftvejsinfektion end *Testudo hermanni*. De hyppigste problemer skyldes pasningsfejl:

- Luftvejsinfektion: snue, boblende næse og vejrtrækning med åben mund, ved kulde, træk og fugtig jord. Kræver dyrlæge, og dyret skal isoleres.
- Mundbetændelse: gule, ostede belægninger i munden, ofte efter vinterhvilen.
- Nyresvigt ved for meget protein, diarré og parasitter ved for meget frugt.
- Pyramidevækst ved for lav fugtighed og for lidt drikkevand.
- Knoglesygdom (blødt skjold) ved for lidt UVB eller kalk.
- Frostskader efter vinterhvile: blindhed og desorientering.

Vinterhvile kræver forberedelse. Kun raske dyr i god vægt må gå i vinterhvile, og ikke dyr, der lige er købt. Tjek øjne, næse, mund, ører og hale for tegn på sygdom i august-september. Vægt i forhold til skjoldlængde giver et misvisende billede hos *T. marginata*, så følg i stedet dyrets vægt fra år til år i en logbog. Lad dyret faste, mens det står ved over 13 °C, så tarmen bliver tømt: 2 uger for dyr under 1 kg, 3 uger for dyr på 1-1,5 kg og omkring en måned for dyr på 2-3 kg. Bad det 3-4 gange om ugen i fasten, så det drikker. Vinterhvilen holdes ved 4-6 °C, enten i en gnaversikker kasse inde i en isoleret kasse på et frostfrit sted eller i et køleskab uden fryser, der kun bruges til skildpadden. Brug to termometre, og flyt dyret med det samme, hvis temperaturen nærmer sig 2,5 °C. Vej dyret hver uge eller hver anden: taber det mere end omkring 1 % af vægten på en måned, eller har det tisset, skal det vækkes. Efter 8-16 uger tages dyret op, får et lunkent bad, så det drikker og tømmer blæren, og sættes under en varmelampe, så det kan varme sig op til mindst 30 °C. Det skal begynde at æde inden for en uge; ellers skal det til dyrlæge.

Kontakt en dyrlæge med krybdyrerfaring, hvis dyret ikke spiser i et par uger, taber sig eller har væske fra næsen.

Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.